

Risâle-i Nurda Cevad ismi

“Risâle-i Nur’da Cevad ismini açıklar mısınız?”

Cevşenü’l-Kebir’de geçen Allah’ın güzel ve eşsiz esmasından birisi de Cevâd ism-i şerifidir. Cevşen’de bu güzel isim üç yerde “Zü’l-Cûd” (Sonsuz cömertlik sahibi) biçimiyle geçiyor. Bir cümlede ise: “Ya ecvedü min külli cevad” (ey cömertlerin en cömerdi) şekliyle geçiyor. Bu güzel isim bize anlatıyor ki, Allah sonsuz cömertlik ve hadsiz ihsân sahibidir, O’nun cömertliğine had ve son yoktur, bütün kâinât ve bütün dünya, bahardaki ağaçlar, toprak, hava, su, güneş, her şey O’nun cevâdiyetinin ve cömertliğinin işaretleri ve meyveleridirler. Allah, Zü’l-cûd’dur, yani Cevâd’dır.1

Cevad ism-i şerif Risâle-i Nur’da “Cevad-ı Mutlak” şeklinde geçiyor. Yeryüzünün gâyet cömertçe hazırlanmış bir nimet sofrası olduğunu nazara veren Saîd Nursî, her baharın bollukla, bereketle, ihsânla ve eteği cömertçe doldurulmuş rızıklarla gaybî bir vagon gibi eksiksiz her yıl gelmesinin cûd ve sehâvet sahibi, tükenmez hazîneler mâliki, gâyet cömert ve mahlûkâtına müşfik bir Cevâd-ı Mutlak’ı, yani sınırsız-kayıtsız bir Cömert’i bildirdiğini kaydeder. 2

Bedüzzaman’a göre, yaratılışta cömertlik var, ama aslâ isrâf yoktur. Her şeyde görülen sonsuz bolluk ve bereket, aynı zamanda sonsuz bir iktisat içindedir. Yani yaratılışta cömertlikle iktisat âdetâ birbirinin tamamlayıcısıdır.

Saîd Nursî, Hâlık-ı Zülcelâl’in sonsuz bir iktisat içinde sonsuz bir cömertlikle ikram edişini ve her şeyde görülen bolluk ve bereketin israfla değil, hikmet ve iktisatla bütünleşmesini şöyle açıklar: Eşyânın varlık sebebi ve gâyesi sadece nefislerine ve kendi lezzetlerine bakmaz. Her şeyin hayatı ve varlığı, üç mühim gâyeye ve netîceye bakar:

Bunlardan birincisi ve en ulvîsi Sâni’a bakan yüzdeki gâyedir. Yani her varlığın en önemli varlık sebebi, üzerindeki sanat ve hikmet eserlerini ve nakışlarını Şâhid-i Ezelî olan Cenâb-ı Hakk’ın nazarına resm-i geçit tarzında arz etmektir.

İkinci olarak her varlık, hikmet ve san’at güzelliklerini şuur ve idrâk sahipleri olan meleklerin, cinlerin, hayvanların ve insanların nazarlarına arz eder. Onları kendisini mütalâaya dâvet eder.

Üçüncü olarak da, her şey kendi adına ve nefsi hesabına lezzet alır, kendi zevkini takip eder. Yani her şeyin lezzet içinde, tenezzühle, rahat ve bâkî bir tarzda yaşaması, üçüncü gâyesidir.3

Saîd Nursî’ye göre, mevcûdâtta birer gâye nokta-i nazarında cûd ve sehâ, yani cömertlik hükmeder, İsm-i Cevâd tecellî eder; meyveler, tohumlar, çekirdekler, varlıklar o gâye noktasından hesapsız olmalıdır ve hakîkaten hesapsızdırlar. Meselâ

bakıyorsunuz ki, meyvelerin bolluğundan, bereketinden ve fazlalığından ağacın dalları çökmüş, kopmak derecesine gelmiştir; ağacın dallarında meyveden başka bir şey gözükmemektedir. Bu fazlalık ve bolluk yukarıda zikredilen birden fazla gâyelerin hepsine birden baktığı için israfın değil, hikmet ve iktisat içindeki cömertliğin alâmetidir.

Netîcede, bir baharda yaratılan meyveler ne fazla olmaktadır, ne de az! Hikmetle bereket, iktisatla cömertlik, israfsızlıkla bolluk birleşmiştir, iç içedir. Bedüzzaman burada askerlikten temsil getirir. Meselâ asker ordusunun bir gâyesi âsâyişi temin etmektir. Bu gâyeye göre yeterli miktarda askerın bulunduğu, hattâ fazla olduğu söylenebilmekteyse de; ordunun diğer gâyesi düşmanlara karşı vatan savunmasını kâmilen yerine getirmek olduğundan, bu gâyeye göre mevcut askerler ancak kifâyet etmekte, fazla bulunmamaktadır. Dolayısıyla asker celbinde hükümetin hikmeti ile haşmeti, yani yönetimin tutumluluğu ile ihtişamı birleşmiştir; bu durumda asker sayısının fazla oluşunda isrâf bulunduğunun iddiâ edilmesi mümkün değildir. 4

DUÂ

Ey Cevad-ı Kerim! Nefes alış verişim, sayısız nimetlere gark oluşum cevadiyetinin eseridir. Keremin sonsuz, cûd ve sehan nihayetsiz, lütfun ve merhametin sınırsızdır! Şükrüm mahdut, zikrim az, fikrim kusurlu, dilim sınırlı, gönlüm hatardadır! Bağışla, mağfiret et, merhamet eyle! Dünyada olduğu gibi, ahrette de cevadiyetine, cûd ve keremine, lütuf ve rahmetine gark eyle! Âmîn!

Dipnotlar

- 1- A. Z. Gümüşhânevî, M. Ahzâb, 2/243.
- 2- Sözler, s. 68.
- 3- Sözler, s. 74 (Hâşiye).
- 4- Sözler, s. 74.